

perfordiuntur, clavi malleis incutiuntur, et quanto altius clavi penetrant, tanto amplius plagas prægrossitie dilacerant, et passionem aggravant; sitiienti ori fel aceto mistum infunditur, vinum myrrhatum additur; agitant ministri dæmonis capita, insultantes dolori pendentis: *Si Filius Dei est*, inquit, *descendat nunc de cruce, et credimus ei* (Matth. xxvii, 40. 42); ac si dicant: Non adjicies ut resurgat (Psal. xl, 9), tanta eum turpitudine ligat et poena.

12. Dehinc, piissime Redemptor, animam sanctissimam tradis in mortem, ut meam miseram animam vivificares a morte, nec his contenti lanistæ impiissimi, adhuc latus lancea perforant, et laticem sanguinis tui, quo redimimur, cum inundatione manare cogunt. O anima, quid agis? quis dabit aquam capiti tuo, et fontem lacrymarum oculis tuis, ut satis plangere, et satis flere possis interfectum populi tui? Hic fasciculus myrrhæ sit dilectus tuus tibi (Cant. i, 12); et non tantum fasciculus sed immensum pondus amaritudinum. Compatere patienti, ut merearis redimi. Esto columba in foraminibus petrae, in caverna maceræ (Cant. ii, 14). Pervola manus, pervola pedes, invola lateri; nihil horum inscrutum relinquant; singula membra compassionis amaritudine perfundas. Ecce pretium redemptionis tuæ, o homo redempte, ecce qualis hostia victimatur pro tua culpa, pro prævaricatione tua.

13. Sed qua necessitate ista pertulit, qua indigentia toties sanguinem suum fudit? Legitur enim quinque peritus sanguinis effusione, quod hic breviloquio exprimere judicavi non inutile:

Quinque vices, et quinque modi te, Christe, cruentant: Circumcisio, sanguineus sudor, et flagra, spinæ, Ficturæ quinque, lateris, manuumque pedumque.

Tam mira pro redemptione hominum pertulit, qui solius majestatis imperio potentissime redimere potuit. Audi, o homo, necessitatem tuam, et non suam. Protoplastus piaculare facinus commisit prævaricando, quod expiari sine hostiæ oblatione non potuit. Purus homo puram hostiam offerre non valuit, quem peccati contagio penitus immundum esse constitit: nec simplex Deus, nec Angelus immolari de-

buit; quoniam et hunc natura, et illum gratia impassibilem exhibuit: irrationabilis creatura non sufficit tantæ rei magnitudini. Unde oportuit ut Deus et homo fieret hostia: Deus, pro potentia liberandi; homo, pro sufficientia immolandi: Deus, pro misericordia; homo, pro indigentia. Oblatus est ergo, quia apud ipsum propitiatio est, et copiosa apud eum redemptio (Psal. cxxix, 4, 7). Oblatus est, quia sic decrevit ipsius erga hominem inestimabilis dilectio. Oblatus est, quia ipse voluit (Isa. llii, 7), oblatus est, quia sic homo indiguit.

14. O homo, quid retribues Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? Solam dilectionem exigit; sola dilectio ei sufficit. Quare diligentem te non diligas? diligamus eum, quoniam ipse prior dilexit nos (I Joan. iv, 10). Vis audire modum dilectionis ejus, vis nosse effectum? *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret* (Joan. iii, 16). *Proprio Filio suo non pepercit Deus, sed pro nobis omnibus tradidit illum* (Rom. vii, 32). Audi ipsum Filium, *Majorem*, inquit, *hac, dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis* (Joan. xv, 13). Dilige ergo, o homo, dilectorem tuum; dilige eum non tantum verbo et lingua, sed opere et veritate (I Joan. iii, 18). Dilige eum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, ex totis viribus tuis, et ex omni mente tua (Matth. xxii, 37). Dic: *Diligam te, Domine, fortitudo mea; Domine, firmamentum meum, et refugium meum et liberator meus* (Psal. xvii, 2, 3). Vere liberator, quia liberasti me pauperem a potente, et inopem cui non erat adjutor (Psal. lxxi, 12); et liberasti animam meam a perditione (Eccli. li, 16). Ecce datum optimum, de quo promissum est in exordio hujus capituli, de quo Isaias: *Puer natus est nobis, et Filius datus est nobis* (Isa. ix, 6); et alibi: *Quomodo non etiam cum illo omnia donavit nobis Deus?* (Rom. viii, 32.) Si donavit nobis eum, qui est omnia in omnibus; donavit procul dubio omnia nobis cum illo. Si ergo datus est nobis, utamur dato tanquam nostro, ne demus alienis: honorem nostrum, et annos nostros crudeli dicta prosint.

PARS SECUNDA.

Quod Jesus Filius Dei dat se nobis in Eucharistia.

529 CAPUT VII.

De ineffabili et perpetua claritate Verbi incarnati.

15. Qui datus est nobis primo in redemptionis pretium, non cessat se nobis dare quotidie in Viaticum: primo passibilis et passionibus expositus, nunc impassibilis et gloria et honore coronatus; tunc homo mortalis, nunc homo victor mortis; tunc paulo minus ab Angelis minoratus, nunc præ Angelis omnibus sublimatus: *Tanto melior*, ait

Apostolus, *Angelus effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditavit. Cui enim aliquando Angelorum dixit Pater, Filius meus es tu, ego hodie genui te? et rursum Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium? Et rursum, cum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei* (Hebr. i, 4-6). In hoc loco, dilecte Dei sacerdos, videtur mihi maxime consistere summa desiderii tui, quod cupis illustrari aliquatenus cla-

ritate illa, quam habuit Verbum incarnatum post glorificationem humanitatis assumptæ. Cupio satisfacere voto tuo, et velle adjacet mihi, perficere autem ex me non invenio, nisi ille det qui dat omnibus abundanter, et non improperat (Jacob i, 5). Quod ergo dare dignabitur, mihi quidem pigrum scribere non erit, tibi autem necessarium.

16. Primo adverte quod scriptum est, *Deus habitavit lucem inaccessibilem* (I Tim. vi, 16); et rursus: *Deus noster ignis consumens est* (Deut. iv, 24). Quod utrumque dictum est de divina essentia, in qua Pater unum est cum filio, et Spiritu sancto: quia in illa Trinitate nihil prius aut posterius, nihil majus vel minus; sed totæ tres personæ coæternæ sibi sunt et coæquales (Symb. dict. S. Athanasii). Unde et Filius: *Ego et Pater unum sumus* (Joan. x, 30). Si ergo unum sunt, habitant eandem lucem inaccessibilem: sunt idem ignis consumens, et eadem claritas, eadem potentia, eadem sapientia, eadem majestas, eadem æternitas. Est itaque Filius a Patre, Deus de Deo, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero. Est utique splendor paternæ gloriæ. Hinc et Apostolus ait: *Qui cum sit splendor gloriæ, et figura substantiæ ejus* (Hebr. i, 3); haud dubium quin Patris. Splendet ergo æque Filius ut Pater, imo idem splendor Filius qui pater. Sufficiuntne ista tibi testimonia de claritate Filii? Aut fortasse dices, te magis desiderare, te delectari claritate ejus, prout Deus est et homo? Nec in hac parte ipsius opitulante gratia deerunt testimonia.

17. Primo te esse monitum volo, ne æstimes offuscata Verbi claritatem, per assumptam in Deo humanitatem. Audi quid scriptum est: « Deus assumpsit humana, non reliquit divina: assumpsit quod non erat, manens quod erat. » (In Offic. Eccl.) Angelus ad Mariam ait: *Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi* (Luc. i, 35). Cujus dieti intelligentia est: Spiritus sanctus operabitur in te incarnationem Verbi incarnandi, separando a carne tua partiunculam, quæ animabitur, et divinæ essentiæ in unitate personæ copulabitur. Verum quæ causa obumbrationis Altissimi virtutis? Hæc nimirum præcipua. Caro Virginis nisi quadam latente operatione obumbrata fuisset, splendorem tantæ majestatis sine sui consumptione nequaquam ferre potuisset. Unde Dominus ad Moysen: *Non videbit me homo super terram, et vivet; ac si diceret: Tantæ sum in natura divina claritatis, quod homo constitutus in mortali carne videre me nequaquam poterit absque sui consumptione. Inde est quod cum Moyses in multa constantia Domino supplicaret, dicens: Domine, ostende te ipsum mihi; ait: Sta in foramine petrae, et cum pertransiero, videbis posteriora mea; faciem autem meam videre non poteris* (Exod. xxxiii, 18-23); hoc ait, per faciem designans divinitatem, per posteriora humanitatem, quam Moyses corporali intuitu non vidit, sed posteris videnda reliquit. Exemplariter quidem cognoscitur, quando gloriosa caro Christi, quæ in al-

tari conficitur, et fidelibus in Viaticum distribuitur, igne divini ardoris clarificatur. Sicut enim clarissima purpura candidissimam lanam inficit, et totam in sui colorem transire cogit; et quemadmodum anima totum corpus animat, vegetat, et vivificat; sicut 530 et ignis ferrum transverberans ignitum reddit; candorem suum et calorem conferens, ipsum scintillare, flammescere, et urere contra naturam suam facit: sic Deus hominem sibi unitum deificat, et supra omnem creaturam exaltatum puritatis omnipotentia et deitatis prærogativa secum clarificat. Filius de se ipso testimonium perhibet, dicens: *Ego lux veni in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem* (Joan. iii, 19); et iterum: *Ego sum lux mundi* (Joan. viii, 12). Joannes id ipsum expresse loquitur, inquit: *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum* (Joan. i, 9). Ad Patrem quidem ante passionem orans locutus est Filius, dicens: *Clarificame, Pater, apud teipsum claritate quam habui prius quam mundus fieret* (Joan. xvii, 5); cui Pater, *Et clarificavi, et clarificabo* (Joan. xii, 28). Quid clarius? quid manifestius? quid evidenti? quid evidenti?

18. Ex Evangelio collige claritatem, quam nunc habet Deus homo secundum homines clarificatus, qui appropinquante tempore, quo transiturus erat de hoc mundo ad Patrem, assumpsit Petrum et Joannem et Jacobum, et ascendit supra montem Thabor, et transfiguratus est ante eos, et splendida facta est facies ejus sicut sol, et vestimenta ejus sicut nix, qualia fullo non potest facere super terram; et apparentibus Moysæ et Elia, cum intuerentur claritatem vultus ejus, ferre fulgorem non poterant, sed timentes valde et consternati animis, quasi exanimis lapsi sunt super terram (Luc. ix, 28-36). Si igitur tanti jubaris, tam radiosi splendoris, humanis obtutibus tam importabilis claritatis apparere dignatus est, corpore adhuc mortalitati obnoxio, et membris nondum corruptione exutis: quantam claritatem credere debemus inesse Filio Dei in forma hominis assumpti, jam glorificati, jam super cælos cælorum exaltati, jam habentis nomen quod est super omne nomen, ita ut in nomine ejus omne genu flectatur cælestium, terrestrium et infernorum (Philipp. ii, 9, 10); jam constituto in die virtutes suæ, in splendoribus sanctorum, ubi Pater jucunditatem et exultationem thesaurizans ait: *Ante luciferum genui te* (Psal. cix, 3). Ibi revera lucet, in die virtutis suæ, in die æternitatis suæ. Hanc nimirum diem nulla nox interpolat, nulla interrupt obscuritas, nulla caligo sequestrat. Ibi circumdatur abyso luminis, ob immensum pelagus claritatis. Ibi ipse Christus tanquam sol refulget in clypeis aureis, et resplendent montes ab eo. Ibi illustrantur ab eo sancti. Unde Propheta: *Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis* (Psal. lxxv, 5). Et rursus scriptum est: « In circuitu tuo, Domine, lumen est, quod nunquam deficiet, ibi requiescunt sanctorum animæ; » et iterum; « Sanctum est ve-

rum lumen et admirabile, ministrans lucem his qui permanserunt in agone certaminis : recipiunt a Christo splendorem sempiternum, in quo assidue felices lætantur. » (*In Officio de Martyribus*).

19. Ecce quam vera, qua consona testimonia de illa beata et ineffabili claritate, in qua Christus est, imo quæ Christus est, quæ nequit minui, augeri non potest, quia immensa, quia æterna est, quia superat omnem sensum, quia omnem cogitatum excedit, omnem æstimationem supergreditur; et homo accedit ad cor altum, et incomprehensibiliter in sua claritate exaltabitur Deus (*Psal. LXIII, 7, 8*). Semper eadem manet claritas, in nullo accessu assumit augmentum, et nullo decessu patitur detrimentum. Non decrevit per assumptum hominem, non magis excelluit in Deo per glorificatum hominem. Quod manifestat Propheta dicens : *Tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient* (*Psal. CI, 28*). Habacuc quoque propheta intuens hanc lucem ait : *Splendor ejus, ut lux erit; cornua in manibus ejus. Ibi abscondita est fortitudo ejus, ante faciem ejus ibit mors* (*Habac. III, 4, 5*) : aperte designans, quod etiam, cum manus ejus cruci affixæ fuissent, licet ipse sol radios suos obumbrasset, ne Christum morientem in cruce videret, lux deitatis non minus in Christo nituit. Uade præmisit : *Splendor ejus ut lux erit*. Tu, Judæe, insultans dicebas : *Vidimus eum non habentem speciem neque decorem* (*Isa. LIII, 2*). Oculo lippo vidisti; imo oculo cæcutiendi penitus, quia tunc cæcitas cecidit in Israel. Ast Habacuc claros oculos habebat; et populus gentium qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam, in regione umbræ mortis lux orta est eis.

20. Constat ergo ex Habacuc testimonio, quod passio humanitatis non minuit lucem deitatis; imo ipse moriens **531** victor mortis de morte triumphavit, et mors ejus tuam mortem calcavit. *Ibi abscondita est fortitudo ejus*. Corpusculum examine, torridum, et exsanguie pendet in cruce caput deflexa cervice vix collo hæret pendulo; facies livida, oculi inmorte lugentes, et semiclausi; manus distentæ, et clavis ligno compactæ. *Ibi abscondita est fortitudo ejus*, abscondita est Judæis, abscondita est et discipulis. Abscondita est Judæis, qui dicebant : *Contemnamus eum de terra viventium, morte turpissima condemnemus eum* (*Sap. II, 19, 20*). Abscondita discipulis qui dicebant : *Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel* (*Luc. XXIV, 20*). *Splendor ejus ut lux erit; cornua in manibus ejus*. In cruce aret, in aere claret; pendet in patibulo, splendet in alissimo. O sancte Habacuc, quam bene splendor hujus lucis luxit, qui tibi tot sæculis ante illuxit! Cornua crucis in manibus ejus; sed et manus ejus in cornibus crucis. *Ibi abscondita est fortitudo ejus*; sed non apud inferos. Ibi vectes ferreos contrivit, ibi portas aereas confregit, ibi fortitudinem manifestat, ibi fortem fortior ipse alligat, et vasa ejus diripit, qui ante atrium suum in pace custodivit (*Luc. XI, 21, 22*). Ibi clamatur : *Quis est iste*

A *rex gloriæ?* Ibi auditur : *Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio, Dominus virtutum ipse est rex gloriæ* (*Psal. XXIII, 8, 10*). *ante faciem ejus ibit mors*. O mors, ero mors tua; morsus tuus ero, inferne. Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, stimulus tuus? Absorpta est mors in victoria (*Ose. XIII, 14*, et *I Cor. xv, 54, 55*) : victor ab inferis pompa regreditur nobili. *Egreditur*, inquit, *diabolus ante pedes ejus* (*Habac. III, 5*). Nunc judicium est mundi; nunc princeps hujus mundi ejicietur foras (*Joan. XII, 31*). Splendor ejus ut lux erit. Illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent (*Luc. I, 79*). Manet igitur claritas Verbi incarnati in homine glorificato, persistit in isto ad dexteram Patris collocato. Non tempore decrevit, nec tempore minuitur, nullo eventu obfusatur. Splendet æque, cum est in altari, ut in sublimitate cœli; non minus radiat, cum est in manibus sacerdotis, quam in sinu Dei Patris.

CAPUT VIII.

De sacerdotum dignitate.

21. Gloriare igitur semper, sed in Domino, sacerdos Dei altissimi; dignitatem tuam considera, intueri mentalibus oculis eminentiam tuam, cogita prærogativam tuam, vide sortem tuam. Certe funes ceciderunt tibi in præclaris, si hæreditatem tuam præclaram (*Psal. xv, 6*) non negligis. Attende quantum Deus tuus te extulit, quantum præ omnibus creaturis sublimavit. Oratio tua munda sit, quia datur locus voci tuæ in cœlo, cum rite assistis sacris altaribus, cum sanctissimum mysterium cœlestis sacrificii celebrare intendis. Ad vocem tuam prolata, ad verbum tuum vivificum, ad postulationem tuam salutarem, summus Pater, cujus nutu omnia subsistunt, quem indesinenter laudant Angeli, qui jubillant astra matutina, quem adorant Dominationes, quem tremunt Potestates; qui respicit terram et facit eam tremere (*Psal. CIII, 32*); qui fecit mirabilia magna solus (*Psal. CXXXV, 4*); ipse, inquam, tantus, tam immensus, dulcissimum Filium suum deponit, et manibus tuis imponit; transmittit ab altissimis, et digitis tuis immittit. Ibi holocaustum tuum pingue fit, plus quam in millibus agnorum et arietum pinguium.

D 22. Multum enim acceptum fuit manus Abel, sed non ita; multum placuit sacrificium Abrahæ patriarchæ, sed non adeo; multum approbata fuit oblatio Melchisedech, sed multo minus isto. Denique quid ait Propheta? *Sacrificium et oblationem noluisti, holocaustum et pro peccato non postulasti; tunc dixi, Ecce venio* (*Psal. XXXIX, 7, 8*): dixit ille, qui non per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in Sancta, æterna redemptione inventa (*Hebr. IX, 12*). Omnia in figura contingebant antiquis. Hic veritas, ibi figura; ibi umbra, hic lux; ibi nubes, hic claritas; ibi agnus legalis, hic agnus innocens qui tollit peccata mundi. Verus est enim Filius Dei, quem tu sacerdos immolas, quem manibus tractas, quem

ore sumis, quem in corpus tuum transmittis; sed non sola ad te venit illa majestas. Venit ad te Filius, sed non sine Patre. *Qui me misit, inquit, mecum est, et non me reliquit solum* (*Joan. VIII, 29*). Venit ad te Filius, sed non sine Spiritu sancto. Quid enim **532** ait Joannes? *Super quem videris descendentem Spiritum et manentem, ipse est Christus* (*Joan. I, 33*). Super alios descendit Spiritus sanctus, sed non semper manet. Super Christum vero semper mansurus descendit. Adest nihilominus totus supernorum exercitus civium. *Millia, inquit, millium ministrabant ei, et decies centena millia assistebant ei* (*Dan. VII, 10*). Semper enim Angeli, licet sint administratores spiritus, et in ministerium missi propter eos qui hæreditatem capiunt salutis, vident tamen faciem Patris, semper assistunt vultui majestatis, in quem desiderant prospicere: fruuntur, nec fastidiunt, qui eo magis frui sitiunt. Quanta luce credis te circumfundi, sancte sacerdos, in præsentia tantæ majestatis; in tam solempni adventu et conventu Trinitatis, et totius militiæ cœlestis? Quantam æstimas claritatem adesse, et inesse toti curiæ cœlesti? Tantam nimirum quantum ferre non posses, nisi virtus Altissimi tuæ infirmitati ad ferendum obumbraret.

CAPUT IX.

Sacerdotum potestatem majorem esse dignitate angelica.

23. Attende igitur, ut prædixi, et semper in mente habe, jugi memoria retine gratiam tibi singulariter a Deo collatam, quam nec Angelis præstitit, nec cæteris hominibus concessit. Panis enim in manibus tuis in corpus unigeniti Filii Dei transubstantiatur; vinum in sanctissimum sanguinem Domini nostri Jesu Christi tua benedictione convertitur. Multum ardent Seraphim sanctæ Trinitati præ cæteris cunctis spiritus loco et charitate conjuncti. Unde et *ardentes, sive incendentes* Seraphim interpretantur. Unusquisque enim ordo ejus rei censeatur nomine, quam copiosius accepit in munere. Non tamen hoc privilegio prænitent, ut corpus vel sanguinem Redemptoris nostri in subjecta creatura sanctificent. Cherubim, quibus inest plenitudo scientiæ, quod etiam testantur nomine, quia familiarium omnibus cognoscunt de mysteriis cœlestibus; mirantur quod mirabilis facta est scientia et potentia sacerdotalis ex eis, et non possint ad eam. Throni, qui tantæ dignitatis sunt, ut in eis Dominus sedeat, et per eos sua judicia decernat, non hoc prævalent, quo sacerdotes præminent. Dominationes, licet dominium super cæteros a Domino acceperint; Principatus quamvis principentur aliis sibi subjectis; Potestates, cum potentatus sublimitate præmineant, Virtutes cœlorum, cum potestates aereas sua virtute coerceant, ne omnem nequitiam suam in genus humanum exerceant; Archangeli, cum summa mysteria divinæ voluntatis inferioribus spiritibus nuntiare habeant, et eosdem inferiores spiritus ex auctoritate ad homines mit-

A tant; Angeli, licet semper videant faciem Patris qui in cœlis est; hi, inquam, omnes sancti beatorum spirituum ordines, quamvis perfruantur beatitudine, ut nihil eis desit a summa felicitate; gloriam tamen sacerdotis reverentur, admirantur dignitatem, cedunt privilegio, honorant potentiam.

24. O genus ecclesiasticum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, virtutes annuntiate ejus quis vos vocavit de tenebris in admirabile lumen suum (*I Petr. II, 9*) et ineffabile mysterium suum. Vos estis lux mundi, vos estis sal terræ (*Matth. v, 13, 14*). Levitis dicitur : *Mundamini, qui fertis vasa Domini* (*Isa. LII, 11*); dicendum est : *Mundamini, qui estis vasa Domini*. Glorificate et portate Deum in corpore vestro (*I Cor. VI, 20*). Vos elegit Deus in hæreditatem sibi. In vobis sepelitur illud corpus gloriosum et glorificatum, quod olim in Jerusalemis est sepultum exanime et defunctum. Certe sanctus ille Joseph noluit illud sepelire nisi in sepulcro novo, in quo nondum quisquam positus fuerat, studuit illud involvere in sindone munda (*Matth. XXVII, 59, 60; Joan. XIX, 41*). Væ tibi, si non posueris illud in sepulcro novo, vel saltem innovato, id est in corpore a peccatis penitus munda; vel, si peccasti, per penitentiam et satisfactionem mundato! Væ tibi, si non posueris illud in sindone munda; id est, conscientia ab omni immunditia penitus defæcata et absoluta! Non sit in corpore tuo conventio Christi ad Belial, non sit consensus Dei cum idolis, non sit societas luci ad tenebras (*II Cor. VI, 15, 16*); peccatum non regnet in mortali corpore tuo (*Rom. VI, 12*), et sic dedicabis **533** venerabile sepulcrum Christo, templum Spiritui sancto. *Templum, inquit Apostolus, Domini sanctum est, quod estis vos* (*I Cor. III, 17*); et iterum : *An nescitis, quia corpora nostra templa sunt Domini, et Spiritus sanctus habitat in nobis?* (*I Cor. VI, 19*.) Si hoc vere dicitur de quolibet charitatem habente, multo amplius dici debet de sacerdote Deo placente.

25. Perpende et attende etiam, devote sacerdos, quanta diligentia, quanta vigilantia sancti Angeli conservarunt locum sepulcri, corpore Dominico jam sublato, redivivo et glorificato : in quanta claritate, in quanta vultus et vestium venustate apparuerunt sanctis mulieribus sepulcrum visitantibus, et corpus requiruntibus. Procul dubio scire debes, quod si tu idem Dominicum corpus, jam supra modum gloriosum, et in cœlis regnans, et ad dexteram Patris honorificatum digne tractaveris, mundum et novum sepulcrum tui corporis præparaveris; ipsa Angelorum non deerit tibi frequens custodia, animam tuam servabunt, corpus gubernabunt, in omnibus vitiis tuis te protegent; et dicent tibi tuisque similibus : Vos sancti Domini vocabimini, ministri Dei nostri (*Isa. LXI, 6*). Vide ergo ne tangas illud sacrificium, nisi innocens manibus et mundo corde; alioquin ipse dicet tibi : Noli me tangere, quia tactus tuus contagium est.

CAPUT X.

De meditatione sacerdotis, seu preparatione ejus ad digne celebrandum tantum mysterium.

26. Meditare, dilecte Dei sacerdos, et meditatio cordis tui semper sit, quod Joannes Baptista præcursor Domini, amicus Sponsi, paranymphus sponsæ, propheta, et plus quam propheta, in utero sanctificatus, in eremo justificatus; hic tantus, tam præcipui meriti, tam singulariter sanctificatus contremiscit, et non audet tangere sanctum Dei verticem, sed clamat cum tremore: Sanctifica me, Salvator (*Matth. III, 14*). Meditare quod Petrus clavicularius regni cælorum a Domino designatus, Pastor ovium trina dilectionis confessione constitutus, et princeps Apostolorum præfiguratus; in periculo mortis, naufragio incumbente, positus penes Dominum approximare pertimuit, et se elongare ab eo præ formidine voluit dicens: *Exi a me, Domine, quia peccator sum* (*Luc. v, 8*). Joannes ille electus et prædilectus discipulus, qui supra pectus Domini in cœna recubuit, cui Christus in cruce Matrem Virginem virgini commendavit, cui nihilominus adhuc in mortali carne constituto revelata sunt secreta cœlestia; ipse supra modum gloriatus est de solo auditu, visu extrinseco et tactu Domini corporis, dicens: *Quod fuit ab initio, quod audivimus et vidimus, oculis nostris, quod perspeximus, quod manus nostræ contrectaverunt de Verbo vitæ* (*I Joan. I, 1*). Si ergo isti gloriosi principes terræ, curiæ cœlestis proceres eximii, tantum reverebantur forinsecus tantum Domini corporis, nondum in gloria ad cœlos translati; quanta reverentia, quanto timore, et tremore, quanta corporis castitate et animi puritate oportet sacerdotem, nunc illud gloriosum, et in claritate paternæ gloriæ sublimatum super omnia, illud conficere, tangere, sumere, et in corpus proprium trajicere?

27. Quapropter si offers munus tuum ad altare, quicumque sacerdos, si disponis illud venerabile et ineffabile mysterium celebrare, et recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid adversum te, ille magnus frater, qui Filius Dei est per naturam, et nobis potestatem dedit filios Dei fieri (*Joan. I, 12*), et fratres suos per gratiam; qui nos dignatus est vocare fratres suos, per Prophetam dicens: *Narrabo nomen tuum fratribus meis* (*Psal. XXI, 23*), et rursum post resurrectionem: *Ite, dicite fratribus meis* (*Matth. XXVIII, 10*), etc., si ille frater habet aliquid adversum te, si offendisti in illam majestatem cogitatu, dicto vel facto; si candorem innocentiae tuæ aliqua macula offuscasti, si conscientiam habes vel valde ægram, vel minus benesanatam; relinque ibi munus tuum, differ mysterium, et vade prius reconciliari fratri tuo, per devotam cordis contritionem, per puram oris confessionem, per duram corporis in poenitentia attritionem, et condignam satisfactionem; lava per singulas noctes lectum tuum, per singula peccata munda **534** conscientiam tuam. Ascende tribunal conscientiae tuæ, sedeas in loco judicis; te ipsum condemna, et reum constitue. Accedat memoria

A peccati accusatrix, actio sit testis, consensus et delectatio aggravet peccatum sive reatum. Omnia accusent, nihil te excuset. Veniat timor carnifex, et tortor reum cruciet. Sanguinem cordis, scilicet lacrymas, fundat; et sic per judicium proprium evades divini judicii supplicium, juxta illud Apostoli: *Quod si nosmetipsos judicavimus, non utique a Domino judicavimus* (*I Cor. XI, 31*); et tunc veniens offeres munus tuum, et placebit Deo super vitulum, cornua producentem et ungulas (*Psal. LXVIII, 32*).

CAPUT XI.

Ex ritu legalis purificationis docet studium puritatis.

B 28. Ritu quoque legalis sacerdotis ingressuri Sancta sanctorum, fac tibi luterem de speculis mulierum, quæ excubant ad ostium tabernaculi (*Exod. XXXVIII, 8*), ut dum te lavas, si maculam in corpore tuo deprehenderis, abluas. Luterem, sacram Scripturam accipe: mulieres excubantes ad ostium tabernaculi, intellige sanctas animas vigilantes ad introitum regni cœlestis. Specula earum sunt exempla sanctorum, sive testimonia Scripturarum: in his animæ justorum velut in speculo se considerant, et quidquid deformitatis in se deprehenderint castigant. Litterarum igitur divinarum sacris meditationibus jugitur vaca, his tanquam divinitus illuminatus te oblecta, ibi totum in speculo quodam refulgente considera: si quid in te pravum deprehenderis, corripce; quod rectum, tene; quod deforme, compone; quod pulchrum, excole; quod sanum, serva; quod infirmum, corrobora. Dominica præcepta infatigabiliter lege, inexplebiliter dilige, efficaciter imple: et per hæc quid cavendum, quidve sectandum tibi sit, sufficienter instructus agnosce.

C 29. Ecce habes qualemcumque initialem formam declinandi mala et faciendi bonum; quæ si tenueris, dabit tibi benedictionem legislator, et eo duce ibis de virtute in virtutem (*Psal. LXXXIII, 8*); et ipse erit tibi in Deum protectorem, et in locum refugii, ut salvum te faciat (*Psal. XXX, 3*); et dicet tibi: Ecce ego tecum sum omnibus diebus vitæ tuæ, usque ad consummationem sæculi (*Matth. XXVIII, 20*). Vere erit tecum, quia dabit se ipsum in viaticum, ne deficias in via, donec plene reficiat in patria. Proba igitur te modo predicto, et sic de pane illo sanctæ Eucharistiæ edas, et de calice bibas.

CAPUT XII.

De triplici sumptione corporis et sanguinis Domini.

D 30. Hujus autem sacratissimi panis, et venerandi calicis, id est, vivifici corporis Domini et sanguinis, triplicem esse sumptionem discretus sacerdos ignorare non debet. Una est sumptio sacramentalis et spiritualis; et hæc vera, sancta, et sanctificans; beata, et beatificans; vitalis, et vivificans. Altera tantum spiritualis; et hæc nihilominus gratiam confert, auget virtutes, meritum cumulat. Tertia tantum sacramentalis; et hæc damnabilis et condemnans, Deo odibilis et ab eo separans, et nullo modo

beatificans. Sacramentaliter et spiritualiter sumit sanctam Eucharistiam quilibet religiosus sacerdos, veste nuptiali, id est charitate, decenter ornatus, et nulli mortali culpæ obnoxius, ad altare Dei introiens, et sacrum mysterium rite celebrans. Eodem modo, et eodem merito sumit quisque fidelis, qui de manu sacerdotis ipsum sacramentum suscipit. Ipse tamen sacerdos singulari prærogativa præ aliis insignitur, qui quotidie, dum non impediatur aliqua culpa vel infirmitas, habet potestatem Eucharistiam conficere et sumere; aliis vero permittitur tantum certis temporibus de manu sacerdotis communicare. Spiritualiter tantum sumit quisque fidelis, qui est de membris Ecclesiæ, perseverans in charitate; quia licet Sacramentum ore non contingat, virtutem Sacramenti tamen, id est remissionem peccatorum, et spiritualis gratiæ infusionem, per fidem et unionem Ecclesiæ sibi comparat. Sacramentaliter tantum percipit, qui in culpa mortali perdurans communicare præsumit; sed is talis socius est traditoris Judæ, et melius fuerat, **535** si natus non fuisset homo ille; nisi reipiscat, et digne Deo satisfaciat.

C 31. De prima sumptione, quæ est sacramentalis et spiritualis, Dominus dicit: *Qui manducat meam carnem, et bibit sanguinem meum, in me manet et ego in eo*; et rursum: *Qui manducat me, vivet propter me*. De secunda, quæ est tantum spiritualis, iterum ipse Dominus loquitur: *Caro nihil prodest, spiritus est qui vivificat* (*Joan. VI, 57, 58, 64*); ac si diceret: Si intelligis tantum carnalem sumptionem absque gratia, nihil prodest, imo nocet; spiritualis vero absque carnali te vivificat. De tertia, quæ est tantum sacramentalis, dicit Apostolus: *Qui manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit, non judicans corpus Domini* (*I Cor. XI, 29*), quod est dicere: Non discernens corpus Domini ab aliis cibis.

PARS TERTIA.

Quod Christus dat se nobis in præmium in cælo.

CAPUT XIII.

D 33. Aristotelicum est: Omne sensibile extra sensum positum incertum est. Divinum est, *Quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus, diligentibus se* (*I Cor. II, 9*); et illud: *Oculus non vidit, Deus, absque te quæ præparasti diligentibus te* (*Isa. LXIV, 4*); et Joannes: *Deum nemo vidit unquam* (*Joan. I, 18*). Quid ergo; Si oculis invisibilia, si auribus inaudibilia, si cordibus inscrutabilia sunt repromissa vitæ præmia, si Deum nemo vidit unquam, qui est lux et præmium justorum; quis de inauditis et penitus incomperis loqui audebit; quis de ineffabilibus fari præsumet? Illud unum scio, quod quanto sunt ineffabilia, tanto magis sunt desiderabilia; et omne

A Hæc est salubris distinctio corporis Domini ab aliis cibis: quia cum alios sumimus eos corpori nostro incorporamus: cum vero Domini corpus in escam suscipimus, si digne agimus, Domino incorporamur, imo toti in Deum transimus, quia qui adhæret Deo unus spiritus est cum eo (*I Cor. VI, 17*). Felix viator, qui tali viatico reficitur, quod secure reducit eum per viam, et trajicit in patriam.

B 32. Ipsi ergo sacerdotibus ministerium suum digna officii executione honorantibus prima sumptio congruit; et per eos tantum aliis fidelibus sumptionis dispensatio competit. Ipsi enim habent claves hujus Sacramenti, ipsi sunt veri mediatores inter Deum et hominem, ipsi sunt vox et organum sanctæ Ecclesiæ, ipsi offerunt Deo plebis precationes, et referunt propitiationes. O quam fidelis promissor! quam verax exhibitor! quam munificus largitor! Dixisti, Domine Jesu: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi* (*Matth. XXVIII, 20*). Hæc vere dixisti. *Prope est verbum, ait Scriptura, in ore tuo, et in corde tuo* (*Deut. XXX, 14*). Verbum quod in principio erat apud Deum, in fine sæculi dignatur esse apud hominem: est in ore, et in corde. Quid propius? quid magis intrinsecum? Est in ore tuo: ergo laus ejus semper in ore tuo sit. Est in corde tuo: ergo confitere ei in directione cordis, et noli oblivisci omnes retributiones ejus. Quas retributiones ejus? Propitiatur omnibus iniquitatibus tuis; sanat omnes infirmitates tuas; redimit de interitu vitam tuam; coronat te in misericordia et miserationibus; replet in bonis desiderium tuum, dans se ipsum tibi in viaticum: renovabitur ut aquilæ juvenus tua (*Psal. CII, 2-5*) in resurrectione justorum, quando se denuo dabit in præmium: de quo præmio in hoc ultimo capitulo, quod ipse dare dignabitur, styli officio prosequemur.

D quod desideratur, non valet eis comparari. Verum quia secundum Apostolum, adhuc *ambulamus per fidem, et nondum per speciem* (*II Cor. V, 7*); *invisibilia Dei, a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur* (*Ram. I, 20*); ex similitudine rerum quæ sensibus subjacent, quantumlibet exili ter aliquid loqui tentemus, de ineffabili bono fidelibus et felicibus promisso; de corde nostro plane nihil præsumentes, sed de divinis Litteris quæ possimus testimonia trahentes.

536 34. Nulli sane sapienti venit in dubium, quod post hanc vitam, justorum animæ in manu Dei sunt (*Matth. VIII, 12*); animæ vero reproborum corruunt in supplicium, juxta illud: « Qui bona fecerunt, ibunt in vitam æternam; qui vero mala